

Uchwała z dnia 25 sierpnia 1994 r.
I PZP 34/94

Przewodniczący SSN Maria Mańkowska (sprawozdawca), Sędziowie SN: Antoni Filcek, Teresa Romer,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Jana Szewczyka, w sprawie z powództwa Andrzeja K. przeciwko [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w P. o ustalenie istnienia stosunku pracy, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 25 sierpnia 1994 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi postanowieniem z dnia 17 czerwca 1994 r. [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.

"Czy dopuszczalne jest reprezentowanie pracownika na podstawie art. 465 § 1 k.p.c. przez przedstawiciela związku zawodowego, który nie jest członkiem związku zawodowego, a któremu organizacja związkowa po wcześniejszym udzieleniu "pełnomocnictwa" cofa upoważnienie?"

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Związek zawodowy może cofnąć udzielone na podstawie art. 465 § 1 k.p.c. upoważnienie do występowania w charakterze pełnomocnika procesowego pracownika w sprawie z zakresu prawa pracy.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi przedstawił Sądowi Najwyższemu wyżej przytoczone zagadnienie prawne w następującym stanie faktycznym sprawy. Powód Andrzej K. w pozwie przeciwko [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w P. wnosił o ustalenie istnienia stosunku pracy.

Sąd Rejonowy w Pabianicach wyrokiem częściowym z dnia 26 lutego 1993 r. zasądził na rzecz powoda kwotę 3.856.000 zł tytułem wynagrodzenia za pracę i wyrokiem z dnia 23 listopada 1993 r. oddalił powództwo w pozostałej części. W postępowaniu rewizyjnym w zakresie wyroku częściowego Sądu Rejonowego - radca prawny B.W. występował jako pełnomocnik powoda. Komisja zakładowa NSZZ "Solidarność" przy stronie pozwanej w piśmie z dnia 12 sierpnia 1993 roku (k. 118) oświadczyła, że przejmuje sprawę ze stosunku pracy Andrzeja K. i zleciła radcy prawnemu B.W. zastępstwo procesowe powoda w tej sprawie, wyjaśniając następnie w piśmie z dnia 9 lutego 1994 r. (k. 191), że pismo z 12 sierpnia 1993 r. nie oznaczało wstąpienia związku jako uczestnika postępowania sądowego.

Na rozprawie rewizyjnej w dniu 17 września 1993 r. powód upoważnił B.W. do występowania w jego imieniu w charakterze pełnomocnika procesowego. W dalszym postępowaniu przed Sądem Rejonowym powód występował wraz ze swoim pełnomocnikiem B.W. chociaż Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" pismem z dnia 27 września 1993 r. cofnęła udzielone pełnomocnictwo procesowe radcy prawnemu

B.W. (k. 127). Dopiero postanowieniem z dnia 6 grudnia 1993 r. Sąd Rejonowy odmówił doręczenia uzasadnienia orzeczenia na wniosek B.W. uznając, że w chwili ogłoszenia wyroku nie był już pełnomocnikiem powoda wobec cofnięcia pełnomocnictwa przez NSZZ "Solidarność". Radca prawny B.W. od 9 czerwca 1992 r. nie jest członkiem NSZZ "Solidarność" (k. 202).

W tych warunkach Sąd Wojewódzki powziął wątpliwość, czy skoro nie zaistniała w sprawie bezpośrednia forma udziału organizacji społecznej przewidziana w art. 61, 63 i 462 k.p.c., to udział związku zawodowego w postępowaniu sądowym można rozpatrywać tylko w formie pośredniej, tzn. poprzez wskazanie pełnomocnika na podstawie art. 465 § 1 k.p.c. Wobec cofnięcia pełnomocnictwa przez związek zaistniała zatem sytuacja, w której pełnomocnikiem powoda jest osoba, która nie spełnia wymogów określonych przepisem art. 465 § 1 k.p.c. ani też w przepisach o pełnomocnictwie .

Z drugiej jednak strony Sąd Wojewódzki uważa, że nie do przyjęcia wydaje się traktowanie pełnomocnika jako własnego pełnomocnika organizacji. Problem ten ma ważkie znaczenie chociażby z uwagi na treść art. 369 pkt 2 i 5 k.p.c.

Prokurator wnosił, żeby Sąd Najwyższy odmówił udzielenia odpowiedzi na zgłoszone pytanie prawne bowiem po cofnięciu przez NSZZ "Solidarność" pełnomocnictwa w trybie art. 465 § 1 k.p.c., radca prawny B.W. nadal występował przed Sądem Rejonowym w charakterze pełnomocnika powoda zgodnie z jego upoważnieniem do występowania w procesie w trybie art. 89 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Prawo procesowe zezwala na dokonywanie czynności prawnych osobiście lub przez przedstawiciela. Tę generalną zasadę odzwierciedla art. 86 k.p.c. stanowiąc, że strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników.

Pełnomocnikiem pracownika dochodzącego roszczeń ze stosunku pracy może być adwokat, współuczestnik sporu, osoba sprawująca zarząd majątku lub interesów strony oraz pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, jak również członkowie rodziny wymienieni w art. 87 § 1 k.p.c. Krąg tych osób został rozszerzony w art. 465 § 1 k.p.c. na dalsze podmioty, które mogą być pełnomocnikami pracownika. Dotyczy to przedstawiciela związku zawodowego albo pracownika zakładu pracy, w którym mocodawca jest lub był zatrudniony.

Radca prawny B.W. nie spełnia wymogów stawianych pełnomocnikowi w art. 87 § 1 k.p.c., nie jest bowiem adwokatem, krewnym powoda ani nie prowadził jego spraw w ramach umowy zlecenia. Na rozprawie rewizyjnej w dniu 17 września 1993 r. (k. 121) powód upoważnił radcę prawnego B.W. do występowania w jego imieniu, łączyło się to jednak ze złożeniem pisma Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" z dnia 12 sierpnia 1993 r. (k. 118), w którym znajduje się upoważnienie dla radcy prawnego B.W. do występowania w charakterze przedstawiciela Związku. W tych warunkach nie można uznać, że powód udzielił B.W. również odrębnego pełnomocnictwa procesowego w trybie art. 89 § 2 k.p.c. w związku z art. 87 § 1 k.p.c.

Do rozważenia więc pozostaje ocena prawna omawianego pełnomocnictwa w

aspekcie art. 465 § 1 k.p.c. Na rozprawie przed Sądem Najwyższym przedstawiciel strony pozwanej oświadczył, że B.W. był pracownikiem [...] Spółdzielni Mieszkaniowej do końca marca 1993 r. po tej dacie mógł zatem występować w charakterze pełnomocnika powoda jedynie jako przedstawiciel związku zawodowego. Dla zaistnienia takiego pełnomocnictwa wymagane są dwa warunki: upoważnienie związku zawodowego i umocowanie przez pracownika. W dniu 17 września 1993 r. radca prawny B.W. spełnił oba te warunki bowiem pismo Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" upoważniało go do występowania w sprawie pracowniczej powoda w charakterze przedstawiciela Związku, a także powód złożył na rozprawie sądowej oświadczenie o udzieleniu B.W. pełnomocnictwa do zastępowania go w toczącym się procesie.

Cofnięcie upoważnienia do działania w charakterze przedstawiciela związku zawodowego dokonane w piśmie NSZZ "Solidarność" z dnia 27 września 1993 r. (k. 127) było dopuszczalne i wywołało ten skutek, że niweczyło pełnomocnictwo procesowe udzielone w trybie art. 465 § 1 k.p.c. Przeszła bowiem istnieć jedna z dwóch koniecznych przesłanek dla ważności tego pełnomocnictwa. Samo udzielenie pełnomocnictwa przez pracownika nie jest wystarczające dla zaistnienia pełnomocnictwa z art. 465 § 1 k.p.c. jeżeli pełnomocnikiem nie jest pracownik strony pozwanej a brakuje upoważnienia ze strony związku zawodowego do występowania takiej osoby w charakterze przedstawiciela Związku.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę o treści wyżej podanej.

=====